

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

APLICAȚII, RECAPITULĂRI ȘI TESTE DE EVALUARE

Caiet de lucru
Clasa a VII-a

(Auxiliarul se poate utiliza ca suport de lucru împreună cu toate manualele școlare aprobate de Ministerul Educației.)

Editura Ars Libri
Costești-2024

Recapitulare inițială	5
Evaluare inițială	8

UNITATEA 1 – CĂLĂTOREȘTE ÎN VREMURI DE ODINIOARĂ!10

I. Textul epic. Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare	10
II. Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat	15
III. Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune. Conjuncții coordonatoare. Norme de punctuație (virgula, punctul și virgula)	19
IV. Etapele scrierii, cu accent pe: a) rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; b) corectarea greșelilor de literă, ortografie și de punctuație	23
V. Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea; cuvânt de bază și cuvânt derivat	26
VI. Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse	30
VII. Familia lexicală	32
VIII. Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă	34
Recapitulare	36
Evaluare	39

UNITATEA 2 – DESCOPERĂ LUMEA ARTEI!41

I. Lectură	41
II. Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: clasificare, reformulare, repetare, conectori pragmatici; distincția dintre fapt și opinie	46
III. Tipare textuale de structurare a ideilor: definiție, clasificare, exemplificare, „întrebările jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?)	46
IV. Atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb)	49
V. Circumstanțialul de cauză. Circumstanțialul de scop. Topica în propoziție. Norme de punctuație	54
VI. Dialogul în textul nonliterar (interviul)	58
VII. Strategii de ascultare activă: focalizarea interesului asupra punctului de vedere al celuilalt și evitarea focalizării pe propriul punct de vedere; recapitularea ideilor exprimate de interlocutor	62
VIII. Atitudini comunicative: respect, toleranță. Modificarea conturului intonațional și a mărcilor prozodice pentru a transmite inteligența emoțională: recunoașterea emoțiilor interlocutorilor	63
Recapitulare	65
Evaluare	68

UNITATEA 3 – PĂTRUNDE ÎN TAINILE NATURII!70

I. Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor	70
II. Confuzii paronimice. Pleonasmul	73
III. Verbul. Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul. Alte verbe copulative (a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna). Posibilități combinatorii ale verbului	75
IV. Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (repetiția, metafora), discuții privind semnificațiile textelor citite	79
V. Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă	84
VI. Termeni științifici	86
Recapitulare	88
Evaluare	91

I. Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic	93
II. Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie. Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat	
Integrarea părților	
◇ Prezentarea textului: elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte:	
• organizarea unui text în funcție de situația de comunicare;	
• comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoții (bucurie, uimire, frică);	
• caracterizarea personajului	102
III. Substantivul. Prepoziția	106
IV. Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ	
Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire	
Pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție	
Posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale	110
V. Elemente de mitologie românească	114
Recapitulare	120
Evaluare	123

UNITATEA 5 – ZBOARĂ PE TĂRĂMUL COPILĂRIEI!

125

I. Monitorizarea propriei lecturi	125
II. Topica adjectivului. Adjectivul participial. Posibilități combinatorii ale adjectivului	129
III. Numeralul. Posibilități combinatorii ale numeralului	133
IV. Elemente de interculturalitate. Despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României	137
V. Adverbul	140
Recapitulare	143
Evaluare	146

UNITATEA 6 – CUNOAȘTE DESCOPERIRILE ȘTIINȚEI!

148

I. Textul nonliterar de bază	148
II. Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ	149
III. Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă	151
IV. Principii de interacțiune: negocierea semnificației (cantitatea, calitatea, relevanța și maniera transmiterii informației) și negocierea relației cu interlocutorul (politețea)	153
V. Limbajul popular	155
VI. Contacte culturale	158
VII. Valori stilistice ale diminutivelor	159
Recapitulare	162
Evaluare	165
Recapitulare finală	167
Evaluare finală	172
Mă pregătesc pentru clasa a VIII-a	175

• Citește fragmentul, apoi răspunde la cerințe.

Ce zarvă e în lumea porumbilor în zori,
Și câtă bucurie în jurul casei voastre:
Privește, **vin** păunii cu crestele albastre
Și cozile învoalte ca un ghiveci de **flori**.

Și-n urma lor, curate și lucii ca zăpada,
Pășind pe cărăruia cu albe romanite,
Coboar-acum alaiul de mândre păunițe,
Că de-atât alb, **deodată** s-a-nveselit ograda.

Și s-a trezit măgarul zbierând duios la **soare**,
Vroind să spună parcă ce vede și-nțelege;
Dar trist își pleacă fruntea ca Midas, vechiul rege,
Văzând albastra-i umbră **culcată** la picioare.

(Dimitrie Anghel, **Pastel**)

1. Scrie sinonime pentru cuvintele marcate în text.

2. Transcrie un omonim din text. Alcătuieste un enunț în care să fie folosit cu alt sens decât cel din text.

3. Ilustrează trei sensuri diferite ale cuvântului **casă**.

4. Identifică o comparație din text.

5. Precizează rolul cratimei în structura: **Coboar-acum**.

6. Rescrie, din text, un subiect și un atribut.

7. Explică semnificația versurilor: *Privește, vin păunii cu crestele albastre/Și cozile învoalte ca un ghiveci de flori.*

8. Alege un cuvânt cu formă neliterară din text și precizează forma lui literară.

9. Ilustrează, în două enunțuri, valoarea copulativă și predicativă a verbului **a fi**.

10. Alege un adjectiv din text și trece-l la gradul superlativ absolut de superioritate, într-un enunț.

11. Ce valoare gramaticală are cuvântul **trist**? Scrie un enunț cu o altă valoare morfologică a acestuia.

12. Scrie ce sunt ca părți de vorbire cuvintele din text: **lor, își, acum, vechiul, rege, în, văzând**.

13. Precizează oral funcția sintactică a cuvintelor evidențiate în text.

14. Scrie modul următoarelor verbe selectate din text: **privește, pleacă, să spună, vede.**

15. Redactează o compunere, de maximum 15 rânduri, în care să demonstrezi că textul dat este descriptiv în versuri.

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- › să precizezi două trăsături ale textului descriptiv în versuri;
- › să comentezi mijloacele artistice semnificative;
- › să ilustrezi cu exemple din text aceste trăsături;
- › să respecti cerințele unei astfel de compuneri și limitele de spațiu indicate.

• Se dă fragmentul:

De la arat un plug
 Venea încet spre casă
 Și, la un bou pe jug,
 O muscă se-așază.
 Iar ei, spre-ntâmpinare,
 O altă muscă-n zbor
 Îi face întrebare:
 - De unde, dragă sor'?
 - Și mai întrebă de unde!
 Ei, musca îi răspunde

C-un aer supărat:
 Au, nu pricepi ce facem?
 Nu vezi că noi ne-ntoarcem
 Din câmp, de la arat!

Spre laudă deșartă
 Mulți zic: noi am lucrat,
 Când ei lucrează-n faptă,
 Ca musca la arat.

(Alec Donici, **Musca la arat**)

1. Transcrie un vers în care se menționează o trăsătură a unei muște.

2. Rescrie din text: un adjectiv, un adverb, un verb la indicativ și un pronume reflexiv.

3. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate.

4. Scrie un enunț cu un alt sens omonim pentru cuvântul din text **noi**.

5. Scrie o compunere, de 10-15 rânduri, în care să illustrezi faptul că textul dat este narativ în versuri.

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- › să precizezi două trăsături ale textului narativ în versuri;
- › să dezvolti două argumente, în acest sens;
- › să illustrezi cu exemple din text trăsăturile precizate;
- › să respecti cerințele unei astfel de compuneri și limitele de spațiu indicate.

Punctaj:

1. 2 puncte;
2. 4 x 0,25 p. = 1 punct;
3. 3 x 0,5 p. = 1,5 puncte;
4. 1,5 puncte;
5. 3 puncte (2 puncte pentru conținut și 1 punct pentru redactare).

Se acordă un punct din oficiu!

• Textul epic. Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare • Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat • Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune. Conjuncții coordonatoare. Norme de punctuație (virgula, punct-și-virgula) • Etapele scrierii, cu accent pe: a) rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; b) corectarea greșelilor de literă, ortografie și de punctuație • Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea; cuvânt de bază și cuvânt derivat • Imbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse • Familia lexicală • Recapitulare • Evaluare

LECTURĂ

I. Textul epic. Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare

• Se dă fragmentul:

[...] Și din două vorbe, fiul craiului îl tocmește și după aceea pornesc împreună să iasă la drum, pe unde arată Spânul. Și mergând ei o bucată bună, Spânul se preface că-i este sete și cere plosca cu apă de la stăpânu-său. Fiul craiului i-o dă, și Spânul, cum o pune la gură, pe loc o și ia, oțerindu-se, și varsă toată apa dintr-însa. Fiul craiului zice atunci supărat:

- Dar bine, Spânule, de ce te apuci? Nu vezi că pe aici e mare lipsă de apă? Și pe **arșița** asta o să ne uscăm de sete.

- Să avem iertare, stăpâne! Apa era băhilită și ne-am fi putut bolnăvi. Cât despre apă bună, nu vă îngrijiți; acuș avem să dăm peste o fântână cu apă dulce și rece ca gheața. [...] Fântâna era adâncă și nu avea nici roată, nici cumpănă, ci numai o scară de coborât până la apă.

- Ei, ei! Spânule, acum să te văd cât ești de vrednic, zise fiul craiului. Spânul atunci zâmbeste puțin și, coborându-se în fântână, umple întâi plosca și o pune la șold. Apoi, mai stând acolo în fund pe scară, aproape de fața apei, zice:

- Ei, da' ce răcoare-i aici! „Chima răului pe malul pârăului!” Îmi vine să nu mai ies. Dumnezeu să ușureze păcatele celui cu fântâna, că bun lucru a mai făcut. Pe arșițele ieste, o răcoreală ca asta mult plătește!

Mai șede el acolo puțin și apoi iese afară, zicând:

- Doamne, stăpâne, nu știi cât mă simțesc de ușor; parcă îmi vine să zbor, nu altăceva! Ia vâra-te și d-ta oleacă, să vezi cum ai să te răcorești; așa are să-ți vie de îndemână după asta, de are să-ți se pară că ești ușor cum îi pana...

Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potrivește Spânului și se bagă în fântână, fără să-l trăsnească prin minte ce i se poate întâmpla. Și cum sta și el acolo de se răcorea, Spânul face tranc! capacul pe gura fântânei, apoi se suie deasupra lui și zice cu glas răutăcios:

- Alelei! fecior de om **viclean** ce te găsești; tocmai de ceea ce te-ai păzit n-ai scăpat. Ei, că bine mi te-am captușit! Acum să-mi spui tu cine ești, de unde vii și încotro te duci, că, de nu, acolo îți putrezesc ciolanele!

Fiul craiului ce era să facă? Îi spune toate cu de-amănuntul, căci, dă, care om nu ține la viață înainte de toate?

- Bine, atâta am vrut să aflu din gura ta, puiu de viperă ce mi-ai fost, zice atunci Spânul. [...] Și de azi înainte, eu să fiu în locul tău nepotul împăratului, despre care mi-ai vorbit, iară tu, sluga mea; și atâta vreme să ai

a mă sluji, până când îi muri și iar îi învie. [...]

Fiul craiului, văzându-se prins în clește și fără nicio putere, îi jură credință și supunere întru toate, lăsându-se în știrea lui Dumnezeu, cum a vre el să facă. Atunci Spânul pune mâna pe cartea, pe banii și pe armele fiului de craiu și le ie la sine; apoi îl scoate din fântână și-i dă paloșul să-l sărute, ca semn de pecetluirea jurământului zicând:

- De-acum înainte să știi că te cheamă Harap-Alb; aista ți-i numele, și altul nu.

După aceea încalecă, fiecare pe calul său, și pornesc, Spânul înainte, ca stăpân, Harap-Alb în urmă, ca slugă, mergând spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, că cuvântul din poveste, înainte mult mai este.

Și merg ei, și merg, cale lungă să le-ajungă, trecând peste nouă mări, peste nouă țări și peste nouă ape mari, și într-o târzie vreme ajung la împărăție.

(Ion Creangă, **Povestea lui Harap-Alb**)

VOCABULAR

1. Stabilește câte un antonim pentru cuvintele marcate în text.

2. Trańscrie două cuvinte omonime și alcătuiește câte două enunțuri pentru a ilustra sensurile lor diferite.

3. Selectează, din fragment, trei expresii.

4. Extrage câte două cuvinte care corespund coordonatelor spațio-temporale ale acțiunii.

5. Alege două cuvinte-cheie utilizate în text.

6. Transcrie 3 termeni din câmpul lexico-semantic al **apei**.

ÎNTELEGEREA ȘI INTERPRETAREA TEXTULUI

1. Enumeră personajele care apar în fragmentul citat.

2. Prin ce viclesug îl păcălește Spânul pe Harap-Alb?

3. Ce cuvinte folosește Spânul când i se adresează lui Harap-Alb? Rescrie-le și precizează ce sugerează acestea despre Spân.

4. Alege o modalitate de caracterizare care se desprinde din citatul: - *Alelei! fecior de om viclean ce te găsești; tocmai de ceea ce te-ai păzit n-ai scăpat. Ei, că bine mi te-am căptușit! Acum să-mi spui tu cine ești, de unde vii și încotro te duci, că, de nu, acolo îți putrezesc ciolanele!*

Argumentează-ți alegerea!

5. Ce rol are dialogul în textul citat? Menționează rolul dialogului în conturarea personajelor.

6. Ce figură de stil este semnificativă pentru a ilustra relația dintre cele două personaje principale, protagonist și antagonist? Justifică-ți alegerea, în 3-5 rânduri.

7. Sunt cuvintele **te-am căptușit**, **ciolanele**, **bucată**, folosite cu sensul lor obișnuit? Explică sensul pe care îl capătă în contextul în care apar.

8. Ce figură de stil apare în penultimul paragraf? Ce rol are în deosebirea personajelor?

9. Definește textul epic.

1. Explică, în 2 rânduri, semnificația sintagmei subliniate: *Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste.*

2. Întocmește, în maximum 7 rânduri, un portret al Spânului, potrivit trăsăturilor desprinse din fragmentul citat.

3. Ce limbaj folosesc personajele? Ce rol are acesta în portretizarea personajelor?

Sugestie: Folosește cuvinte populare semnificative pentru portretul personajelor literare centrale!

4. Redactează, oral, un text narativ care să ilustreze o relație asemănătoare dintre două persoane, inspirându-te din portretul Spânului și al lui Harap-Alb.

5. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația repetițiilor din ultimul alineat al fragmentului dat.

Sugestie: În comentarea rolului stilistic al repetițiilor ține cont de semnificația cifrelor care apar în textele de basm, dar și de evoluția acțiunii pe momentele subiectului operei literare.

6. Caracterizează, în minimum 15 rânduri, un personaj din fragmentul literar dat.

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- să precizezi mijloacele de caracterizare a personajului literar;
- să numești cel puțin patru trăsături fizice și/sau morale ale personajului;
- să ilustrezi cu exemple din text aceste trăsături;
- să identifice și să corelezi o valoare a personajului cu una dintre valorile personale;
- să respecti cerințele unei astfel de compuneri și limitele de spațiu indicate.